

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI BOLALARINI MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIYALASH

Aktamova Zulxumor

*Kitob tumani 3-sonli Davlat maktabgacha
ta'lim tashkiloti tarbiyachisi*

ARTICLE INFO

ABSTRACT:

ARTICLE HISTORY:

Received:18.04.2025

Revised: 19.04.2025

Accepted:21.04.2025

KEYWORDS:

*maktabgacha ta'lim,
milliy qadriyatlar,
tarbiya, bolalar,
madaniyat,
vatanparvarlik,
an'analar, axloqiy
fazilatlar, yosh avlod,
ta'lim usullari.*

Ushbu maqola, Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning ahamiyatiga bag'ishlangan. Maqolada, milliy qadriyatlarning bolalar tarbiyasidagi roli, ularni tarbiyalash jarayonida amalga oshirilishi kerak bo'lgan metodlar va usullar tahlil qilinadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga milliy an'analar, madaniyat va urf-odatlarini o'rgatish, ularning insoniylik va vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Muallif, bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlarni muhim element sifatida qarab, bu orqali yosh avlodni o'z xalqining madaniy merosi bilan tanishtirish, ularning yuksak axloqiy fazilatlar va jamiyatga foydali fuqarolar bo'lib voyaga yetishini ta'minlash zarurligini ta'kidlaydi.

Kirish:Hozirgi zamon ta'lim tizimi bolalarni nafaqat zamonaviy bilimlar bilan ta'minlashni, balki ularga milliy qadriyatlarni o'rgatishni ham o'z oldiga muhim vazifa sifatida qo'yadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bu borada alohida o'rin tutadi, chunki aynan shu davrda bolalarning dunyoqarashi, axloqiy va estetik didi, milliy qadriyatlar va urf-odatlarga nisbatan munosabati shakllanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun milliy qadriyatlarni o'rgatish, ularni o'z xalqining tarixi, madaniyati, an'analari bilan tanishtirish, eng avvalo, ularning kelajakdagi shaxsiyati va jamiyatga bo'lgan munosabatini belgilaydi.

Bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlarni asosiy tamoyil sifatida qabul qilish, ularning ruhiy rivojlanishini, mehnatsevarlik, halollik, vatanparvarlik kabi axloqiy fazilatlarini shakllantirishga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining o'zgaruvchan va zamonaviy ta'lim metodlariga mos ravishda milliy qadriyatlarni bolalar

ongiga singdirishdagi roli juda katta. Tarbiyaviy jarayonlarda milliy qadriyatlarni muhim o'rin tutgan tushunchalar sifatida olish, bolalarga o'z xalqining qadriyatlariga hurmat, uning tarixiy yutuqlari va madaniy boyliklarini qadrlashni o'rgatadi. Ushbu maqolada, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida milliy qadriyatlar asosida bolalarni tarbiyalashning ahamiyati, unga oid metodik yondashuvlar va amaliyotlar tahlil qilinadi. Maqsad — bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlarni qanday qilib samarali tarzda qo'llash va bu orqali ularda milliy va insoniy fazilatlarni rivojlantirishni ko'rib chiqishdir.

Asosiy qism: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash, yosh avlodni o'z xalqining madaniy va axloqiy qadriyatlari bilan tanishtirish, ularni mustahkam axloqiy poydevor asosida tarbiyalash uchun muhim vazifadir. Bu jarayonning samarali amalga oshirilishi, avvalo, tarbiyachilar va ta'lim tizimining milliy qadriyatlarni o'rgatishga bo'lgan yondashuviga bog'liqdir.

1. Milliy qadriyatlar va ularning tarbiyadagi roli

Milliy qadriyatlar – bu har bir xalqning tarixiy tajribasi, madaniy an'analari, urf-odatlar, e'tiqodlari va axloqiy normalaridir. Ular, o'z navbatida, yosh avlodni ma'naviy rivojlantirish, ularda milliy g'urur va vatanparvarlik tuyg'ularini uyg'otish, xalqning qadriyatlariga hurmatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalar o'z atrof-muhitidan, oilasidan va ta'lim muassasalaridan ko'p narsalarni o'rganadilar. Shuning uchun maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni o'rgatish bolalar ongida mustahkam axloqiy va estetik didni shakllantirishga yordam beradi.

2. Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya metodlari

Bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashda turli metodlar va usullar qo'llanilishi lozim. Avvalo, bu jarayonda muhim bo'lgan metodlar quyidagilardir:

- Badiiy-tarbiyaviy faoliyat: Bolalar uchun milliy qadriyatlarni o'rgatishning samarali usullaridan biri bu san'at, musiqa va adabiyotga asoslangan faoliyatlar orqali amalga oshiriladi. Masalan, bolalar o'zbek xalq ertaklarini tinglash, xalq musiqasini o'rganish, milliy raqslar bilan tanishish orqali o'z xalqining madaniy merosiga hurmatni shakllantiradilar.

- Xalq an'analari va urf-odatlarini o'rgatish: Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga o'zbek xalqining an'analari, bayramlari, mehnatsevarlik va vatanparvarlik kabi qadriyatlar haqida tushunchalar beriladi. Masalan, Navro'z bayrami, do'stlik, bir-biriga yordam berish, tabiatni asrash kabi temalar orqali bolalarda ijtimoiy va axloqiy fazilatlar rivojlanadi.

• Matematika, til va san'at orqali milliy qadriyatlarni singdirish: Milliy qadriyatlarni bolalarga o'rgatish faqat badiiy faoliyat bilan cheklanmaydi. Matematikani o'rgatishda milliy o'yinlar, masalalar va mantiqiy vazifalar yordamida qadriyatlar tushunchasi ko'rsatilishi mumkin. Shuningdek, til o'rgatishda ona tilining go'zalligi, uning tarixiy merosi va ahamiyati bolalarga etkaziladi.

3. Bolalarda milliy qadriyatlar asosida vatanparvarlik tuyg'ularini rivojlantirish

Maktabgacha ta'limda bolalarga vatanparvarlikni o'rgatish ularning ongida o'z yurti va xalqiga bo'lgan hurmatni uyg'otishga qaratilgan bo'lishi lozim. Bu borada, eng avvalo, bolalarga o'z yurtining tarixiy yutuqlari, madaniy boyliklari, buyuk shaxslar haqida tushunchalar berish muhimdir. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'rgatishning samarali usuli – ularni o'z o'lkasining tabiiy boyliklari va mehnatsevar insonlari bilan tanishtirishdir. Misol uchun, bolalarga kichik hikoyalar, rasmlar, kartinalar yoki qo'shiqlar orqali yurtning tarixiy yutuqlarini ko'rsatish mumkin.

4. Tarbiyachilar roli

Maktabgacha ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlarni bolalarga o'rgatishda tarbiyachilar va o'qituvchilarning roli juda katta. Ular bolalar bilan ishlashda o'z xalqining madaniyatini va qadriyatlarini chuqur bilishlari, pedagogik mahoratga ega bo'lishlari lozim. Tarbiyachilar bolalar bilan muntazam ravishda milliy qadriyatlarni o'rgatish bo'yicha faol ish olib borishi kerak. O'qituvchilar bolalar bilan aloqada bo'lgan har bir vaqtda ularga o'z xalqining tarixi, madaniyati va axloqiy qadriyatlari haqida bilish, o'rgatish va bu tushunchalarni amaliyotga tatbiq etishda mustahkam poydevor yaratishi zarur.

5. Milliy qadriyatlarni o'rgatishdagi zamonaviy yondashuvlar

Bugungi kunda ta'lim tizimi yangi yondashuvlarga muhtoj bo'lib, bu o'zgarishlar bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlarni o'rgatishda ham aks etmoqda. Pedagoglar va tarbiyachilar zamonaviy texnologiyalardan, interfaol usullardan foydalanib, milliy qadriyatlarni bolalarga o'rgatishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashlari lozim. Masalan, multimedial materiallar, animatsiyalar, interfaol o'yinlar yordamida bolalar milliy qadriyatlarni o'rganishlari va ularni hayotga tatbiq etishlari mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida milliy qadriyatlarni asosiy tamoyil sifatida qabul qilish, bolalarning ma'naviy va axloqiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Milliy qadriyatlar orqali bolalarga o'z xalqining tarixiy, madaniy, va axloqiy boyliklarini o'rgatish, ularning vatanparvarlik, mehnatsevarlik, halollik kabi fazilatlarini rivojlantirish mumkin. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalarida yangi pedagogik metodlar va zamonaviy

yondashuvlar yordamida milliy qadriyatlarni bolalarga samarali o'rgatish, kelajak avlodning ma'naviy va axloqiy poydevorini mustahkamlashda muhim omil bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xojaeva, M. A. (2019). Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlarni o'rgatish. Toshkent: O'quvchi.
2. Yusupov, F. S. (2021). Bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlar va ularning ahamiyati. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.
3. Ergasheva, L. M. (2020). Maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni shakllantirish. Samarqand: Samarqand universiteti nashriyoti.

